Rapportage onderzoek Veilige Start

Het opvoeden van een kind is een uitdaging voor elke ouder. Voor ouders met een licht verstandelijke beperking (LVB), in combinatie met meervoudige en complexe problematiek, kan deze uitdaging echter extra groot zijn. De aanhoudende stress die hier bij komt kijken en de toenemende problemen kunnen tijdens de eerste 1000 dagen de ontwikkeling en veiligheid van de baby in gevaar brengen en het ouder- en opvoederschap negatief beïnvloeden.

Veilige Start is een preventief traject in het vrijwillig kader, duurt maximaal 9 maanden en is bedoeld om de pasgeboren baby en de ouder(s) bij risicovolle zwangerschappen, een veilige en gezamenlijke start te geven. Veilige Start staat naast de ouder(s) en biedt tijdens de bevalling, de zwangerschap en in de eerste maanden na de geboorte, steun en meedenkkracht in de verantwoordelijkheid van het ouderschap.

Expect Jeugd deed onderzoek naar de doelgroep, de haalbaarheid en impact van Veilige Start. Hieronder lees je de resultaten.

Doelgroep

Uit ons dossieronderzoek kwam naar voren dat aanstaande ouders met een LVB in de jeugdbescherming vaak **meerdere** en **complexe problemen ervaren**. Deze opeenstapeling aan problemen verhoogt het risico op onveilige opvoedsituaties en een uithuisplaatsing na de geboorte.

Daarnaast bleek dat deze doelgroep **heterogeen** is. Er zijn **drie clusters** te onderscheiden op basis van risicofactoren:

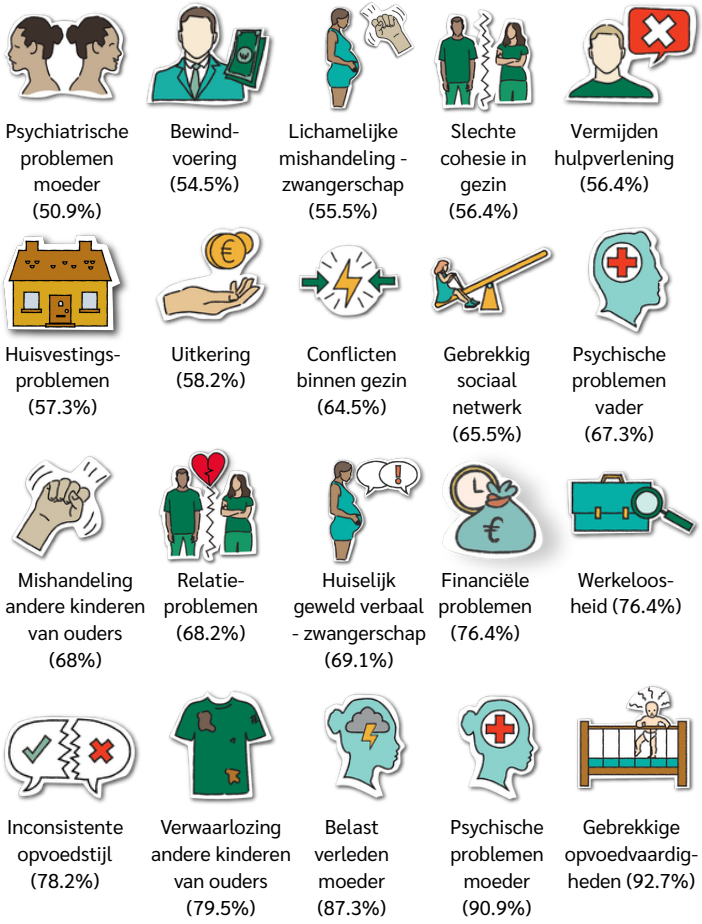
1. Gezinnen met beide ouders met een LVB
2. Alleenstaande moeders met een LVB en een beperkt sociaal netwerk
3. Gezinnen met meerdere en complexe problemen.

Kinderen uit cluster **2** en **3** hadden een **groter risico** op een voogdijmaatregel.

Beschikbare interventies

Uit ons literatuuronderzoek kwam naar voren dat het aanbod van vrijwillige preventieve interventies voor deze doelgroep schaars is. We vonden **wereldwijd slechts zes interventies**, waarvan **slechts één interventie** alle werkzame elementen omvatte om effectieve en adequate ondersteuning te bieden aan ouders met een LVB.

Meest voorkomende problemen

Haalbaarheid Veilige Start

De **werkzame elementen** worden door het merendeel van de ouders en jeugdzorg-werkers **herkend**.

De jeugdzorgwerker en Veilige Start worden over het algemeen **gewaardeerd** door ouders.

Impact Veilige Start

Kinderen die Veilige Start hadden ontvangen werden na de geboorte **minder vaak uit huis geplaatst (UHP) (15%)** dan kinderen bij wie vóór de geboorte een kinderbeschermings-maatregel was aangevangen (74%).

Het aantal **risicofactoren nam in beide groepen af**, met een **sterkere afname** bij kinderen bij wie vóór de geboorte een kinderbeschermingsmaatregel was aangevangen. Dit lijkt samen te hangen met het hogere aantal UHP na geboorte in deze groep. Wanneer alleen kinderen werden vergeleken die thuis bleven wonen, was de afname in beide groepen even groot.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het promotietraject van Annick Zijlstra aan de Universiteit van Amsterdam en werd gefinancierd door ZonMw. Datum van publicatie: februari, 2026

Universiteit van Amsterdam
ZonMw
Expect Jeugd
Expertisecentrum
Partners voor Jeugd